

БАЗОВА ШКОЛА

У 2025/2026 навчальному році навчання у 5-8 класах буде здійснюватися за Державним стандартом базової середньої освіти (2020 р.), Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженою наказом МОН від 09.08.2024 № 1120, модельними навчальними програмами.

Навчання у Новій українській школі має ґрунтуватися на компетентнісному, діяльнісному та аксіологічному підходах. Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, особистий, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів та учениць; їх потреби та інтереси, які мотивують до навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному та інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях.

Держстандарт заохочує вчительство працювати за особистісно орієнтованою моделлю освіти. Це означає, що школа має максимально враховувати права, здібності, потреби та інтереси кожної дитини, ефективно втілюючи в життя принцип дитиноцентризму. Такий підхід створює умови для повного розкриття потенціалу учнів / учениць і їхнього гармонійного розвитку.

Обравши модельну навчальну програму, учитель / учителька на її основі складає навчальну програму, у якій зазначає послідовність й орієнтовний час вивчення тем у певному класі з урахуванням особливостей технічного забезпечення, кадрового складу, рівня підготовки та освітніх пріоритетів учнівства тощо. У модельній навчальній програмі авторські колективи пропонують послідовність вивчення тем, зміст і види навчальної діяльності, які є орієнтовними. Тому з модельної навчальної програми вчитель / учителька до кожної теми навчальної програми добирає з-поміж запропонованих або ж додає ті елементи змісту й способи діяльності, що в умовах певного навчального закладу й класу є найоптимальнішими.

Учитель / учителька має автономію у виборі організаційних форм, видів, методів та засобів навчальної діяльності з метою забезпечення передбачуваних Державним стандартом навчальних досягнень учнів / учениць як результату освітнього процесу. Реалізовувати освітній процес важливо на основі діяльнісного підходу, зважаючи на природні інтереси учнів / учениць відповідного віку, а також з достатньою гнучкістю для урахування як особливих освітніх потреб, так і динамічних умов навчання.

Іншою важливою умовою організації освітнього процесу є вибір системи методів і прийомів активного навчання, зокрема змішаного. Форми організації освітнього процесу мають враховувати види навчальної діяльності, що пропонуються обраною навчальною програмою, а також мають бути спрямовані на подолання викликів, зумовлених особливостями освітнього процесу в умовах воєнного стану, зокрема подолання освітніх втрат.

При плануванні уроків потрібно визначити види навчальної діяльності учнівства з використанням компетентнісного і діяльнісного підходів.

Вимоги до уроку, які необхідно враховувати:

- урок повинен передбачати не лише виклад матеріалу, змісту, але й завдання, що передбачають засвоєння, застосування навчальної інформації на практиці;

- частина знань і вмінь повинна бути отримана учнями та ученицями у процесі самостійного пошуку шляхом розв'язування пошукових задач та опанування способів діяльності у процесі пошуку;

- виклад навчального матеріалу на уроці може і повинен бути варіативним. В одних випадках викладається готова інформація у формі пояснення, практичного показу і виконання вправ. В інших випадках матеріал вивчається шляхом постановки вчителем /

вчительською проблеми та розкриття шляхів і видів навчальної діяльності учнів / учениць для її доказового рішення.

Важливою умовою уроку є індивідуалізація навчання. Цьому сприяє програмна позиція можливості індивідуального вибору засобів навчання на кожному уроці. Використання навчального матеріалу різного ступеня складності за змістом, кількістю повторень, темпом виконання враховує інтереси та можливості різних учнів / учениць. Складний матеріал, величина навантаження можуть виявитись не під силу деяким учням / ученицям для активного засвоєння і виконання. Повідомлення учням та ученицям завдань для самостійного виконання передбачає, щоб вони могли поступово переходити від менш важких завдань до складніших.

Події, які тривають внаслідок російського вторгнення в Україну з 24 лютого 2022 року, зумовили необхідність оновлення змісту навчальних предметів та інтегрованих курсів, що реалізувалося в прибиранні російських творів та напрацювань у змісті. Також наголошуємо, що стаття 7 Закону України «Про освіту» визначає українську мову як мову освітнього процесу. Лист Міністерства освіти і науки України від 27.10.2023 № 1/16742-23 «Про застосування державної мови у сфері освіти» закликає не застосовувати мову агресора в освітньому процесі.

Для організації змішаного та дистанційного навчання у 5–11 класах освітнім інструментом, який варто використовувати, є вебплатформа «Всеукраїнська школа онлайн». ВШО – це національна освітня платформа з відеоуроками, тестами, вправами та готовими курсами для 5–11 класів. Наразі на платформі розміщено освітні матеріали з майже всіх обов’язкових навчальних предметів й інтегрованих курсів. Загалом на платформі понад 4000 відео, до них завантажено конспекти, завдання, підсумкові тести до тем, діагностичні тести для виявлення освітніх прогалин. Для організації навчання класу учитель/вчителька може використовувати персональний кабінет, за допомогою якого призначати учням та ученицям домашнє завдання. У ньому вчитель / вчителька може призначати завдання учням / ученицям, використовуючи курси платформи та доповнюючи їх своїми матеріалами, організовувати обговорення. Детальніше про платформу: «Путівник по Всеукраїнській школі онлайн».

Також для діагностики навчальних втрат розроблені діагностувальні роботи, які можна запропонувати для діагностування (первинного і вторинного) на початку 5 класу (за курс початкової школи), 7 класу (за курс 5-6 класів) та 9 класу (за курс 7-8 класів). У підсумку учні та учениці отримають не оцінку, а звіт із власними результатами та перелік посилань на матеріали, які варто опрацювати, щоб надолужити ті теми, щодо яких були допущені помилки під час виконання завдань тесту.

Навчальна платформа Pi-stacja фонду «Katalyst Education» містить навчальні матеріали для учнівства 5–9 класів (відео й навчальні завдання) й стане підтримкою для навчання й активного опанування навчальних предметів (математика, біологія, хімія, географія, фізика тощо) й курсів українознавчого компонента. Pi-stacja UA – безкоштовна онлайн-платформа з понад 1300 відеоуроками для учнівства 5–9 класів. Відео, тести, схеми – усе українською, усе за програмою НУШ. Матеріали можна завантажити або дивитися безкоштовно на будь-якому пристрої.

Для задоволення освітніх українців, які проживають за межами України, можуть використовуватися електронні версії українських підручників, зокрема з української мови, літератури, що розміщені на сайті державної установи «Інститут модернізації змісту освіти» у розділі «Підручники».

Володіння українською мовою можна підтримати з допомогою мовних таборів під час канікул. Допоможуть в цьому посібник «Як спланувати та провести мовний табір» та Програма літнього мовного табору (організована за принципом модулів, тому її можна перекомпонувати відповідно до власних потреб).

Навчальна програма «Я і Україна» з курсу українознавства для суботніх та недільних шкіл українського закордоння за допомогою наскрізної інтеграції розкриває Україну та українську спільноту через використання сучасних науково-методичних знахідок українських та закордонних науковців, педагогів, представників медіакультури, незалежних експертів в галузі соціології, освіти, культури, історії, етнології, політології, прикладної антропології, соціокультурної антропології тощо. Змістове наповнення програми розкриває українській спільноті за кордоном потенціал сучасного українознавства не лише в академічній сфері, а й у різноманітних соціальних контекстах тощо.

Онлайн-курс «мова моЯ (від А до Я: література, історія, природа/географія...)» популяризує вивчення у цікавій формі української мови та літератури серед дітей, які перебувають (перебували) за кордоном або на тимчасово окупованих територіях, і не тільки задля надолуження освітніх втрат, узагальнення знань та вивчення мови. Курс спрямований на формування мовної грамотності та культурної ідентичності. Сучасні анімовані відеоуроки з яскравими персонажами забезпечують легке пояснення складних тем: мова, мовлення, вимова, слово, речення, текст, література, історія, природа, творчість.

Онлайн-курс «Українська мова: слухаємо, пишемо, читаємо, взаємодіємо» розроблено відповідно до Модифікованої (скорочена) програма з української мови для 5–6 класів. Мовний курс відображає комунікативну складову, демонструє оригінальний підхід, орієнтований на сучасність, містить цікаву, пізнавальну, виховну, захопливу інформацію, яка сприятиме вдосконаленню грамотності, розширенню ерудованості тощо. Навчальний контент курсу здебільшого подано в текстовому форматі, відповідно до яких авторки формували завдання для розвитку критичного мислення, оскільки взаємодія з текстом допомагає удосконалити вміння швидко й осмислено читати, а 13 головне – ґрунтовний аналіз тексту надає змогу осмислити глибокі рефлексії до здобуття нових або вже здобутих раніше знань.

Мобільний застосунок Ar Book містить сучасні навчальні експерименти у форматах VR та AR, 3D моделі, які дозволяють інтерактивно вивчати історичні події та місця, географічні об'єкти тощо.